

Vejledning om tilskud til kommunale projekter om vandløbsrestaurering

Marts 2014

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Kolofon

Vejledning om tilskud til kommunale projekter om vandløbsrestaurering

Udarbejdet af: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljøministeriet i 2014

Bidragyder: Naturstyrelsen

Foto: Tina Juul

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

NaturErhvervstyrelsen

Nyrupsgade 30

1780 København V

Tlf.: 3395 8000

Fax: 3395 8080

E-mail: mail@naturerhverv.dk

Websted: <http://www.naturerhverv.fvm.dk>

ISBN 978-87-7120-511-4

Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Tilskudsordningens indhold	7
Formål	7
Hvem kan søge om tilskud	8
Tilskuddets størrelse - finansieringen af projektet	8
Administration af ordningen	8
Indsendelse af ansøgning	8
Ansøgningsfrister	9
Behandling af ansøgninger	9
Tilskudsberettigede projekter	11
Hvad forstås ved vandløbsrestaurering?	11
Hvad er et projekt og en indsats?	11
Definition af forundersøgelse og projektgennemførelse	11
Tilskud til forundersøgelser	12
Tilskud til gennemførelse af projekter	12
Kriterierne	12
Fravigelse	16
Beregning af indsatsernes referenceværdi	16
Prioriteringskriterier	16
Prioriteringsskema for projekter under vandløbsrestaureringsordningen	17
Hvilke udgifter gives der tilskud til	19
Udgifter der kan støttes under forundersøgelser	19
Udgifter der kan støttes under gennemførelse af projekter vedr. vandløbsrestaurering	20
Særligt om løn til personale	20
Særligt om konsulentydelser:	21
Ikke tilskudsberettigede udgifter	22
Naturalydelse	24
Naturalydelse	24
Øvrige gældende tilskudsbetingelser	24

Krav om særskilt regnskab.....	24
Opretholdelse i 5 år	24
Betingelser for tilsagn.....	25
Generelle betingelser	25
Særlige betingelser	26
Udgifternes rimelighed	26
Godkendelse fra offentlige myndigheder	27
Udbudsregler	27
Overordnede krav	28
Effektvurdering.....	28
Ansøgnings- og sagsbehandlings flow	29
Igang sætningstilladelse.....	30
Tilsagn	30
Ansøgningen bliver vurderet.....	30
Prioriteringen af ansøgningerne	30
Tilsagn	30
Ændringer af projektet	31
Gennemførelse af projektet	31
Ændring af projekt.....	31
Ændring af budget	31
Ændring af projektperiode	31
Overdragelse af projektet	32
Projektet opgives.....	32
Afslutning af projekt.....	32
Udtalelse fra Naturstyrelsen	32
Slutrapport	33
Skiltning og synliggørelse	33
Betingelser for udbetaling af tilskud	34
Kontrol.....	35
Bortfald af tilskud	35
Bortfald og tilbagebetaling af tilskud	35
Klageadgang	36
Straffebestemmelser	36

NaturErhvervstyrelsens brug af data	37
Offentliggørelse af persondata på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside	37
Oplysningspligt	38
Force majeure	38
Lovgrundlag	38
Yderligere oplysninger	39
Sådan udfyldes ansøgningskemaet Forundersøgelser	40
Ansøgningskema:	40
1. Projektitel:	40
2. Oplysninger om den projektansvarlige kommune	40
3. Kort resumé	40
4. Tidsmæssig ramme for projektet	40
5. Det samlede ansøgte beløb	40
6. Generelle oplysninger om projektet	41
7. Anden støtte til projektet	41
8. Udbudsregler	41
9. Forventede effekter	41
10. Ansøgers underskrift	41
Bilag	41
Bilag 1: Samlet budget over tilskudsberettigede omkostninger	41
Bilag 2: Beskrivelse af enkeltindsatser	42
Bilag 3	44
Bilag 4	44
Sådan udfyldes ansøgningskemaet - Gennemførelse	45
1. Projektitel:	45
2. Oplysninger om den projektansvarlige kommune	45
3. Kort projektresumé	45
4. Er der meddelt tilsagn til forundersøgelse til en eller flere indsatser i projekter	45
5. Tidsmæssig ramme for projektet	45
6. Det samlede ansøgte beløb	46
7. Projektet	46
8. Anden støtte til projektet	46
9. Udbudsregler	46

10. Forventede effekter	46
11. Ansøgers underskrift	46
3. Projektets effekter for berørte akvakulturanlæg	47
4. Redegørelse for projektets forventede resultater	47
Bilag 2. Budget	48
Bilag 3. Beskrivelse af enkeltindsatser	48
Bilag 4	50
Bilag 5	50

Indledning

Denne vejledning beskriver reglerne for tilskudsordningen til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Som led i Danmarks forpligtigelser i henhold til Vandrammedirektivet gennemføres fysiske forbedringer på udvalgte vandløbsstrækninger (ca. 1000 km vandløb og ca. 1500 spærringer). Til at understøtte dette arbejde blev det i 2009 besluttet at etablere en tilskudsordning til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Der er for ansøgningsrunderne i 2012 og 2013 afsat 84 mio. kr.. Disse midler fordeler sig således:

- 72 mio. kr. pr år er afsat til projekter om forundersøgelser og gennemførelse og medfinansieres af den Europæiske Fiskerifond med 50 %.
- De resterende 12 mio. kr. pr. år er nationale midler, der anvendes til erstatninger efter vandløbsloven. Disse midler søges særskilt i Naturstyrelsen.

Der er til ansøgningsrunderne i 2014 afsat 60 mio. kr. til projekter om forundersøgelser og gennemførelse.

Ordningen er opbygget med en tilskudsbekendtgørelse, som udstedes og administreres af NaturErhvervstyrelsen og en kriteriebekendtgørelse, som udstedes og administreres af Naturstyrelsen. I praksis betyder det, at kommunerne ansøger NaturErhvervstyrelsen om tilsagn om tilskud. NaturErhvervstyrelsen sender ansøgningerne til Naturstyrelsen, der indstiller ansøgninger til et tilsagn eller afslag på baggrund af en faglig vurdering. NaturErhvervstyrelsen udfører et legalitetstjek, prioriterer ansøgningerne og meddeler på baggrund af dette tilsagn om tilskud eller et afslag.

NaturErhvervstyrelsen kan fordele de afsatte midler i én eller flere ansøgningsperioder pr. år.

NaturErhvervstyrelsen kan fordele de økonomiske rammer mellem de to typer projekter; forundersøgelser og gennemførelse af projekter.

Alle vejledninger og skemaer findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: www.naturerhverv.dk.

Tilskudsordningens indhold

Formål

Formålet med ordningen er at fremme kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering, der kan forbedre levestederne for dyre- og planteliv i vandløb, herunder vandrende arters gydepladser og vandringsveje, samtidig med, at

vandmiljøet forbedres. Det følger af kriteriebekendtgørelsen, at der alene kan søges støtte til kommunale projekter vedrørende vandløbsindsatser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013.

Tilskudsordningen er en del af det danske EFF-program 2007-2013 under den Europæiske Fiskerifond. Tilskudsordningen gælder i 2012, 2013 og 2014.

Hvem kan søge om tilskud

Kommuner, der gennemfører projekter vedrørende vandløbsrestaurering, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013, kan søge om tilskud. Flere kommuner kan gå sammen om projekter på fælles vandløbssystemer. I denne type projekter, vælges én af kommunerne som projektansvarlig, og dermed som ansøger.

Tilskuddets størrelse - finansieringen af projektet

Der kan ydes tilskud på op til 100 procent af de tilskudsberettigede udgifter til forundersøgelsesprojekter og til projekter til gennemførelse af vandløbsrestaurering.

Administration af ordningen

Ordningen tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering administreres af NaturErhvervstyrelsen, mens Naturstyrelsen under Miljøministeriet er ansvarlig for den faglige vurdering af projekterne og for indstilling af projekter til tilsagn om tilskud eller til afslag.

Indsendelse af ansøgning

Ansøgning om tilskud til forundersøgelser såvel som til gennemførelse af projekter skal indgives på særlige ansøgningsskemaer. Skemaerne kan findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside www.naturerhverv.fvm.dk eller via www.vandprojekter.dk. Det udfyldte, printede og underskrevne ansøgningsskema sendes som pdf-fil på e-mail til projekttilskud@naturerhverv.dk

Det er vigtigt, at ansøgningsskemaet er udfyldt fuldstændigt og korrekt, samt at alle relevante bilag er vedhæftede. Behandlingen af ansøgningen forudsætter, at ansøgningsskemaet er korrekt og fyldestgørende udfyldt.

Skriv venligst navn på ansøgerkommune og projektets titel i e-mailens emnefelt.

Ansøgningsfrister

Ansøgninger modtages i NaturErhvervstyrelsen i ansøgningsperioderne:

- 1. november 2012 – 1. december 2012
- 15. januar 2013 – 15. februar 2013
- 1. april 2013 – 1. maj 2013
- 1. juni 2013 – 1. august 2013
- 1. september 2013 – 15. oktober 2013 (ekstra ansøgningsrunde)

Det forventes ligeledes, at der gennemføres to ansøgningsrunder i den første halvdel af 2014.

I de tilfælde, hvor sidste, dag af ansøgningsfristen er en lørdag, søndag mandag eller helligdag, udløber ansøgningsfristen den anden hverdag (lørdag ikke medregnet) herefter.

NaturErhvervstyrelsen kan fastsætte yderligere ansøgningsperioder, der offentliggøres på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside senest fire uger før ansøgningsperiodens start.

Ansøgninger modtages ikke udenfor ansøgningsperioderne.

Ansøgninger modtaget udenfor ansøgningsrunderne vil ikke blive behandlet og vil ikke blive gemt til næste ansøgningsrunde. Kommunen vil blive informeret herom.

Behandling af ansøgninger

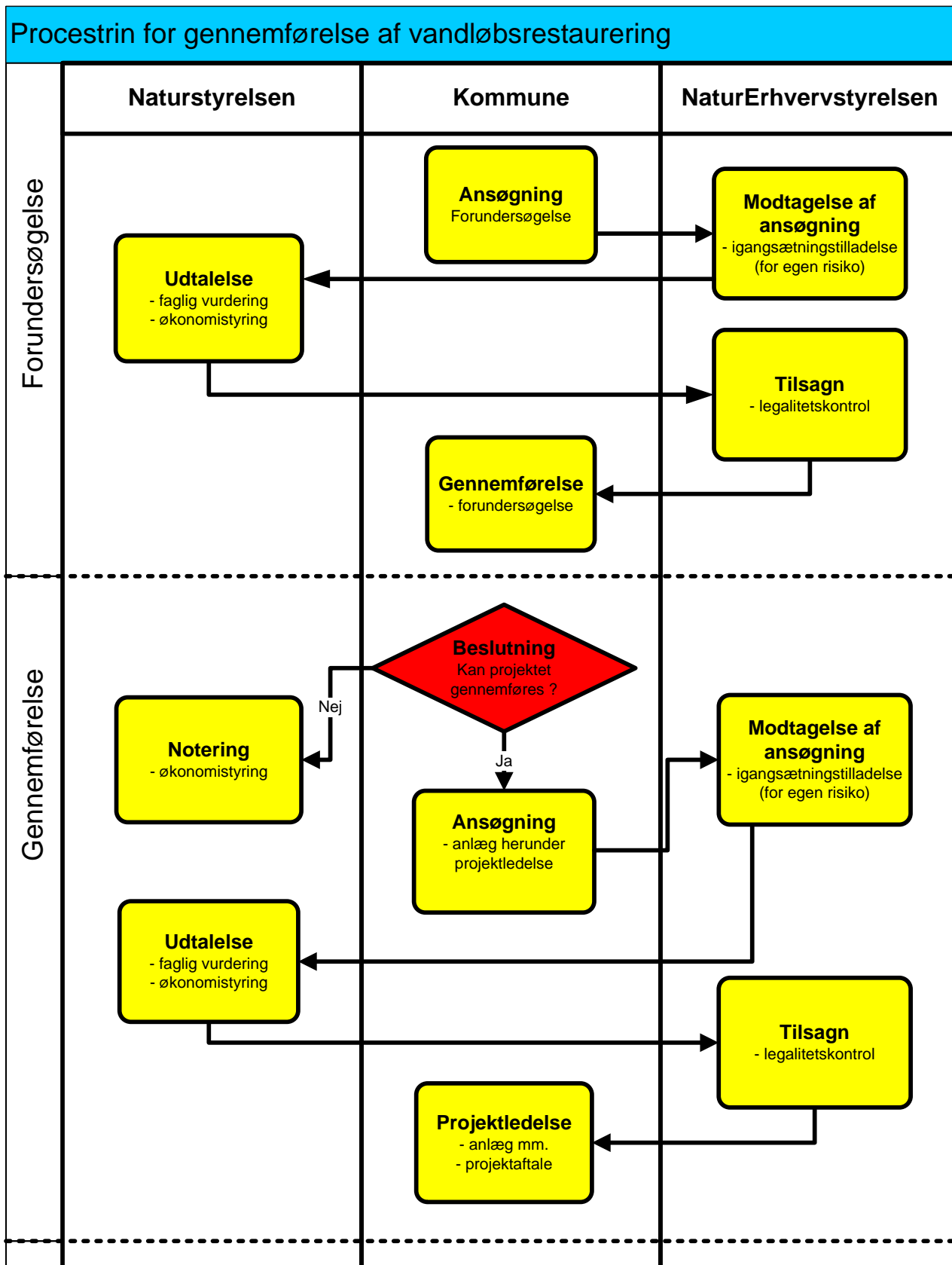
Ved modtagelse af ansøgningen kvitterer NaturErhvervstyrelsen for modtagelsen, og kan i den forbindelse meddele igangsætningstilladelse, se afsnit 14.

NaturErhvervstyrelsen sender herefter ansøgningen til Naturstyrelsen. Naturstyrelsen indstiller ansøgningen til tilsagn eller afslag. Ved indstilling til tilsagn om gennemførelse af vandløbsrestaurering giver Naturstyrelsen ansøgningen point, der anvendes til prioritering af ansøgningerne, hvis det samlede ansøgte tilsagnsbeløb overstiger ansøgningsperiodens økonomiske ramme. NaturErhvervstyrelsen meddeler et tilsagn om tilskud eller afslag. Størrelsen af tilsagnet og projektets tilsagnsperiode fremgår af tilsagnsbrevet. En samlet oversigt over ansøgnings- og sagsflow kan ses herunder. Læs også afsnit 13 og 15 for en beskrivelse af tilsagnsgivningen.

Hvis Naturstyrelsen eller NaturErhvervstyrelsen vurderer, at der mangler oplysninger vil kommunen blive hørt og bedt om at levere manglende data eller uddybe beskrivelser.

Vær opmærksom på, at en høring har en tidsfrist, overholdes denne tidsfrist ikke, vil sagen blive afgjort på det foreliggende grundlag!

Administrationsmodellen fremgår af figuren nedenfor.

Tilskudsberettigede projekter

Der kan søges tilskud til forundersøgelser forud for gennemførelsen af kommunale vandløbsrestaureringsprojekter samt tilskud til gennemførelse af kommunale vandløbsrestaureringsprojekter.

Hvad forstås ved vandløbsrestaurering?

Ved vandløbsrestaurering forstås i denne sammenhæng tre overordnede indsatsstyper: Åbning af rørlagte vandløb og fjernelse af spærringer, herunder etablering af faunapassager samt udlægning af sten og gydegrus, inkl. bearbejdning af brinker og profil.

Hvad er et projekt og en indsats?

Et projekt under tilskudsordningen til vandløbsrestaurering kan enten være en forundersøgelse eller et projekt vedr. gennemførelse af anlægsarbejdet. Et projekt kan og vil ofte bestå af flere indsatser i et vandløb eller vandløbssystem. Indsatserne er de indsatser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013. Et projekt kan f.eks. indeholde fjernelse af en/flere spærringer, åbning af en rørlagt strækning samt udlægning af sten og gydegrus mm. over en eller flere strækninger. Et projekt kan udarbejdes af en enkelt eller af flere kommuner i samarbejde, med en kommune som projektansvarlig.

Definition af forundersøgelse og projektgennemførelse

En forundersøgelse skal redegøre for, om og hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne gennemføres. En forundersøgelse skal således beskrive alle de informationer, der er nødvendige, for at kommunen kan ansøge om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt. Hvis kommunen i forvejen har en forundersøgelse og/eller et detailprojekt liggende for den/de pågældende indsatser, er en forundersøgelse ikke nødvendig, men kommunen bør overveje, om alle for denne ordning nødvendige oplysninger, findes i den eksisterende undersøgelse, eller om den skal suppleres med yderligere/opdaterede oplysninger.

Forundersøgelser skal omfatte:

- En redegørelse for, hvilke indsatser projektet har til formål at gennemføre
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt. Kommunen bør nøje overveje om det er en fordel at inkludere detailprojektet i forundersøgelsen, hvilket gør det lettere at lægge budgettet for efterfølgende gennemførelsesprojekter, samt at dokumentere rimelige priser
- Projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk flora og fauna i vandløbet

- Projektets konsekvenser i relation til Natura2000 direktiverne og/eller til beskyttede arter
- En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger
- Budget for gennemførelse af indsatserne og det samlede restaureringsprojekt

Hvis forundersøgelsen viser, at projektet kan gennemføres, søges om tilskud til gennemførelse af projektet. Selve projektgennemførelsen indeholder:

- udarbejdelse af et detailprojekt, hvis der ikke er udarbejdet et detailprojekt i forbindelse med forundersøgelsen
- indhentning af tilladelser (udarbejdelse af tilladelser er myndighedsarbejde, som ikke er tilskudsberettiget)
- aftaler med lodsejer
- samt selve gennemførelsen af anlægsprojektet

Tilskud til forundersøgelser

Der kan kun gives tilskud til forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om en gennemførelse af projektet vil leve op til bestemmelserne i Miljøministeriets Bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013.

Forundersøgelser gennemføres forud for gennemførelsesprojektet for at vurdere, om projektet kan gennemføres og i givet fald hvordan. Forundersøgelsen skal således tilvejebringe alle relevante oplysninger, der giver Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen mulighed for at vurdere, om et muligt projekt lever op til kravene i bekendtgørelserne.

For at muliggøre en vurdering af et projekt skal en forundersøgelse således beskrive samtlige kriterier i § 5 i bekendtgørelsen samt prioriteringskriterierne i § 6.

Tilskud til gennemførelse af projekter

Der kan kun gives tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter, der lever op til bestemmelserne i Miljøministeriets Bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering.

For at komme i betragtning til tilskud skal projekterne således leve op til kriterierne i § 5 i bekendtgørelsen. Hvis de afsatte tilskudsmidler ikke er tilstrækkelige til, at der kan meddeles tilsagn til alle ansøgninger, der opfylder kriterierne i § 5, indstilles ansøgningerne til et tilsagn om tilskud efter prioriteringskriterierne i bekendtgørelsens § 6. I de tilfælde vil NaturErhvervstyrelsen efter ansøgningsrundens udløb meddele tilsagn til projekterne med den højeste score, indtil tilskudsmidlerne er brugt.

Kriterierne

I det følgende beskrives og uddybes kriterierne, samt hvad kommunen overordnet set forventes at beskrive i en forundersøgelse.

Kriterierne i § 5 er følgende:

- 1) Projektet vedrører en eller flere indsatser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013.
- 2) Projektet medfører forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
- 3) Indsatserne i projektet er omkostningseffektive, jf. de vejledende referenceværdier i bilaget til bekendtgørelsen.
- 4) Den enkelte ansøgning skal som hovedregel bestå af indsatser, der er koordineret for hele vandløb eller vandløbssystemer.
- 5) Ved åbning af rørlagte offentlige vandløb skal det åbne vandløb anlægges med samme regulativmæssige dimension som det eksisterende vandløb opstrøms og nedstrøms den åbnede strækning. Hvis der er fastlagt dimensioner for private vandløb, skal disse overholdes.
- 6) Ved åbning af rørlagte vandløbsstrækninger må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5.
- 7) Faldet på stenstryg, der anlægges i forbindelse med fjernelse af spærringer, skal tilpasses de lokale fiskebestande og den lokale fauna og må ikke overstige 10 ‰.
- 8) Et projekt vedrørende vandløbsrestaurering må ikke medføre skade på de arter eller naturtyper, som et Natura 2000-område er udpeget for eller være i modstrid med Natura 2000-planen for området, og må ikke medføre skade på dyre og plantearter omfattet af bilag 3 og bilag 5 til lov om naturbeskyttelse.

Ad. 1. Projektet skal vedrøre en eller flere indsatser, som fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013. En forundersøgelse skal beskrive indsatserne, hvilke typer indsatser, hvilken vandplan de er omfattet af samt deres beliggenhed. Et projekt vedrørende gennemførelse af vandløbsrestaurering skal gennemføre indsatserne, der er beskrevet i forundersøgelsen. Projekter, der indeholder en eller flere indsatser, som ikke er omfattet af en statslig vandplan, kan ikke modtage tilsagn. Rummer ansøgningen en indsats, som ikke er omfattet af vandplanen, tager Naturstyrelsen kontakt til ansøgerkommunen herom. Hvis kommunen ønsker det, indstilles ansøgningen umiddelbart til afslag, jf. § 5, stk. 3. Alternativt kan kommunen trække ansøgningen tilbage og sender en ny ansøgning, der opfylder kriteriet.

Ad. 2. Det skal i forundersøgelsen beskrives, hvordan projektets indsatser i samspil forventes, at medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt. Det beskrives samtidig, hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet. Ved udlægning af sten- og gydegrus vurderes, om DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt er fulgt, og at der bliver etableret skjulesteder i form af

skjulesten. Ved åbning af rørlagte vandløbsstrækninger ses på dimension og bundforhold i den nye vandløbsstrækning, og ved fjernelse af spærringer ses på, om vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet samt faunapassageudvalget anbefalinger generelt er fulgt.

Link til "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" fra DTU Aqua (2011):

http://www.fiskepleje.dk/upload/dfu/fiskepleje.dk/raadgivning/undervisningsmateriale/undervisning_del2_2011/saadan%20laver%20man%20en%20gydebanke.pdf

Link til Faunapassageudvalgets rapport (2004):

http://www.fiskepleje.dk/upload/dfu/fiskepleje.dk/nyheder/nyheder2004/faunapassageudvalget_samlerapport.pdf

Link til Akvakulturudvalgets delrapport om faunapassager (2010), opfølgning på Faunapassageudvalgets rapport:

<http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/CF23236F-3FBC-4E99-8AC8-42E39F9F8ACD/111379/16DTUAquaomFaunapassage26marts2010.pdf>

Ad. 3. Kommunen skal beskrive budgettet for hver enkelt indsats i projektet. Indsatsernes pris vurderes med udgangspunkt i de vejledende referenceværdier i bilaget til bekendtgørelsen. Beregning af indsatsernes referenceværdi er beskrevet i et senere afsnit. Hvis indsatserne er dyrere end referenceværdierne skal forskellen mellem referenceværdien og de konkrete omkostninger kunne forklares på baggrund af konkrete forhold i det enkelte projekt. Det er ikke tilstrækkeligt at bemærke at konsulenternes tilbud er dyrere end referenceværdien. Da referenceværdierne er udtryk for gennemsnitsomkostninger, vil en række indsatser i ansøgninger overstige referenceværdierne og stadig kunne vurderes som omkostningseffektive.

Bemærk at Naturstyrelsen er bemyndiget til at justere de vejledende referenceværdier på baggrund af nye erfaringstal. Nye vejledende referenceværdier offentliggøres på www.vandprojekter.dk. Hvis referenceværdierne justeres vil der også blive udsendt informationsmail til kommunerne.

Ad. 4. Denne bestemmelse har til formål at understøtte, at vandløb/vandløbssystemer betragtes samlet ved at kommunen samler projekter i samme vandløb/vandløbssystem i én ansøgning eller at flere kommuner i fællesskab samler projekter i samme vandløb/vandløbssystem i én ansøgning med én projektansvarlig kommune.

Hvis der søges om tilskud til udlægning af gydegrus vil Naturstyrelsen bl.a. vurdere, om der også bliver fjernet spærringer, således at der sikres passage til gydeområderne. Ved fjernelse af spærringer vil det bl.a. blive vurderet, om nedstrøms spærringer også er eller forventes at blive fjernet i nær fremtid. Derfor skal denne type oplysninger fremgå af ansøgningen/forundersøgelsen.

Hvis koordination af restaureringsprojekter på baggrund af helt konkrete forhold ikke vurderes at være praktisk mulig, beskrives de konkrete forhold i ansøgningen. Naturstyrelsen kan f.eks. acceptere, at restaureringsprojekter for samme vandløb fordeles på flere ansøgninger, hvis koordination af restaureringsprojekter på baggrund af helt konkrete forhold ikke er praktisk mulig.

Ad. 5. Kriteriet har til formål at sikre, at en ny vandløbsstrækning tilpasses det eksisterende regulativ, bl.a. for at sikre, at vandløbet ikke lægges dybere eller gøres bredere end nødvendigt. Forundersøgelsen skal beskrive det eksisterende og kommende vandløbsregulativ for den pågældende vandløbsstrækning ved åbning af rørlagte strækninger. Kriteriet kan fraviges i henhold til § 5, stk. 2. Årsager til fravigelser kan f.eks. være, at vandløbsbunden ønskes hævet med udlæg af gydegrus og sten i forhold til det eksisterende regulativ for at øge det biologiske/naturmæssige indhold eller at kulturhistoriske/bygningsmæssige forhold forhindrer, at en bestemt vandløbsbredde overholdes.

Ad. 6. Ved åbning af rørlagte strækninger samt ved fjernelse af spærringer/etablering af faunapassager skal det fremtidige brinkanlæg beskrives. Der er stillet krav om at brinkanlæg, ikke er stejlere end 1:1,5 for at undgå for stejle brinkanlæg med sammenskriddende brinker og sandvandring til følge. I visse tilfælde kan stejle brinker dog være en fordel, f.eks. hvis vandløbet ligger højt i terrænet. I andre tilfælde kan brinkanlægget måske ikke fastholdes pga. landskabelige forhold. Derfor kan kriteriet også fraviges i henhold til § 5, stk. 2.

Ad. 7. Ved fjernelse af spærringer må faldet på stenstryg ikke overstige 10 ‰. Dette gælder både i forbindelse med fjernelse af selve spærringen og hvis der etableres en faunapassage. Faldet bør generelt tilpasses vandløbets naturlige fald og de lokale fiskebestande. Her tænkes specielt på fiskearter, som er omfattet af nationale handleplaner samt arter omfattet af habitatdirektivet. Ved fjernelse af spærringer ses på, om vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet samt faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt. Kriteriet kan fraviges i henhold til § 5, stk. 2., f.eks. under henvisning til konkrete bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold.

For at Naturstyrelsen kan vurdere dette, skal forundersøgelsen så vidt muligt beskrive vandløbets naturlige fald før og efter spærringen samt redegøre for vandløbets oprindelige naturlige forløb, hvis det er muligt at beskrive dette. Hvis en løsning for faunapassage i form af omløbsstryg vælges, skal der redegøres for hvorledes den lever op til vandplanernes kriterier.

Ad. 8. Hvis et projekt vedrørende vandløbsrestaurering ligger i eller ved et Natura 2000 område, skal det vurderes om projektet kan medføre skade på de arter eller naturtyper, som et Natura 2000-område er udpeget for eller være i modstrid med Natura 2000-planen for området. Bemærk at der ikke er tale om en samlet vurdering, hvor tilbagegang i et habitat kan opvejes af fremgang i et andet habitat. Det er det enkelte habitat eller art i udpegningsområdet, der ikke må skades. Endvidere må

projektet ikke medføre skade på dyre- og plantearter omfattet af bilag 3 og bilag 5 til lov om naturbeskyttelse.

Fravigelse

Kriterierne i stk. 1, nr. 5 – 7, kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold. Ved afvigelser i forhold til naturmæssige forhold lægges vægt på, at årsagen til afvigelsen, er at formålet med ordningen yderligere tilgodeses. Ved afvigelser i forhold til landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold lægges vægt på, at de eksisterende forhold forhindrer opfyldelsen af kriterierne eller, at kriterieopfyldelsen vil gøre, at projektet ikke vil blive omkostningseffektivt. Samtidig lægges vægt på, at den foreslåede løsning stadig skal leve op til kriterium 2.

Beregning af indsatsernes referenceværdi

Indsatsernes referenceværdi beregnes med udgangspunkt i bilag 1 til vejledningen hvor referenceværdierne er angivet pr. km. strækning for udlægning af gydegrus og sten mm. og pr km opstrøms strækning for fjernelse af spærringer og genåbning af rørlagte strækninger.

Strækningernes længder findes i MiljøGIS - <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-nst>. Her er der lavet en kategori, der hedder "Tilskud til vandløbsrestaurering". I denne findes 3 temaer. De tre temaer "Tilskud til fjernelse af spærringer", "Tilskud til åbning af rørlagte strækninger" og "Tilskud til udlægning af gydegrus og sten mm." indeholder oplysninger om hvor lange vandløbsstrækninger de enkelte indsatser vedrører. Ved brug af informationsværktøjet markeret med (i) fås informationerne frem. "Tilskud til fjernelse af spærringer" og "Tilskud til åbning af rørlagte strækninger" indeholder information om indsatsens referencenummer, der skal noteres i ansøgningen. Det drejer sig om meter opstrøms strækning, der fortæller, hvor mange meter vandløb, der er opstrøms spærringen eller rørlægningen. "Tilskud til udlægning af gydegrus og sten mm." indeholder oplysninger om referencenummer, vandløbsstrækningens længde, samt hvilke delstrækninger strækningen indeholder.

Tilskud til åbning af rørlagte strækninger indeholder også information om selve rørlægningens længde.

Prioriteringskriterier

Hvis de afsatte tilskudsmidler ikke er tilstrækkelige til, at der kan meddeles tilsagn til alle ansøgninger, der opfylder kriterierne i § 5, skal ansøgningerne om realisering af projekterne prioriteres. Det skal derfor ud fra ansøgninger om gennemførelse af projekterne være muligt for Naturstyrelsen at vurdere prioriteringskriterierne i § 6 i bekendtgørelsen.

Prioriteringskriterierne i § 6 er følgende:

- 1) Omkostningseffektivitet.

- 2) Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen.
- 3) Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter, eller vandløb i Natura2000-områder, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- 4) Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet.

Ad. 1. For at vurdere projektets samlede omkostningseffektivitet sammenholdes projektets pris med summen af referenceværdierne for indsatserne i projektet. Vurderingen af omkostningseffektiviteten og pointtildelingen er yderligere forklaret i nedenstående prioriteringsskema.

Ad. 2. Muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, består i en vurdering af, om kommunen har gennemført en dialog med dambrugerne med henblik på at sikre en langsigtet produktion på anlægget. Ved vurderingen ses på, om det i forbindelse med en miljøgodkendelse, er lykkedes at indgå frivillige aftaler med dambrugerne, og om løsningerne tager hensyn til vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet i vandløbet.

Ad. 3. Hvis vandløbet er omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter eller hvis projektet foregår i vandløb i Natura 2000 områder, hvor dyrearter tilknyttet vandløb er på udpegningsgrundlaget, gives point efter nedenstående prioriteringsskema.

Ad. 4. Her vurderes det om projektet har medført forbedrede gydeforhold for fiskebestandene og om projektet har medført forbedrede passageforhold for fiskebestandene. Det er de konkrete forhold der vurderes dvs. hvis der er etableret gydeområder, betragtes det kun som forbedrede forhold, hvis der også forventes at være gydende fisk tilstede. Pointtildelingen følger nedenstående prioriteringsskema.

Prioriteringsskema for projekter under vandløbsrestaureringsordningen

Der er fire prioriteringskriterier som hver kan tildeles fra 0-2 point (2 højest/bedst), derefter vægtes pointene efter beskrivelsen i bekendtgørelsen.

Prioriteringskriterium	Point			Vægtning	Total
	0	1	2		
*Omkostningseffektivitet	Projektets budgetterede pris er højere end 150 % af projektets	Projektets budgetterede pris ligger mellem	Projektets budgetterede pris er lavere end projektets	40 %	

	referenceværdi	projektets referenceværdi og 150 % af projektets referenceværdi	referenceværdi		
**Muligheden for, at dambrugs-erhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen	Ingen delkriterier opfyldt	Et delkriterium opfyldt	To delkriterier opfyldt	20 %	
Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter eller i vandløb Natura 2000 hvor dyrearter tilknyttet vandløb indgår i udpegningsgrundlaget	Ingen	En art	Flere arter	20 %	
Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet – her er to forhold hhv. gydeforhold og passageforhold	Ingen forhold opfyldt	Et forhold opfyldt	To forhold opfyldt	20 %	
Sum					

*Omkostningseffektivitet

Ved vurdering af prioriteringskriteriet omkostningseffektivitet, beregnes projektets samlede referenceværdi for den pågældende projektansøgning. Referenceværdien udregnes som summen af enkeltindsatsernes pris, udregnet på baggrund af referenceværdierne i bilag 1 til bekendtgørelsen. Hvis prisen for et projekt ligger under den samlede referenceværdi gives 2 point, hvis prisen ligger under 150 % af referenceværdien gives 1 point, og hvis prisen ligger over 150 % af referenceværdien gives 0 point.

****Prioriteringskriteriet vedr. dambrugserhvervet**

Kriteriet vedrører eventuelle dambrug med spærringer, som er med i vandplanernes indsatsprogram, inden for det pågældende projektområde dvs. vandløbsstrækning. Prioriteringen sker på baggrund af, om kommunen har gennemført en dialog med dambrugerne med henblik på at sikre en langsigtet produktion på anlægget. Ved vurderingen ses på:

1. om det er lykkedes at indgå frivillige aftaler med dambrugerne
2. om løsningerne tager hensyn til vandplanernes kriterier til sikring af kontinuitet i vandløbet

Hvis begge delkriterier er opfyldt gives 2 point, hvis et kriterium er opfyldt gives 1 point og hvis ingen af delkriterierne er opfyldt gives 0 point. Projekter, der ikke indeholder dambrug bør vurderes neutralt i forhold til dette kriterium, og får derfor scoren 1 point.

Hvilke udgifter gives der tilskud til

Forudsat, at projektet opfylder betingelserne for tilskud nævnt under afsnit 4, kan der ydes tilskud til nedenstående udgifter.

Udgifter der kan støttes under forundersøgelser

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre forundersøgelsen, og udgifterne skal kunne relateres direkte til forundersøgelsen.

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte:

- Udgiften til tilsagnshavers personale under forudsætning af, at udgiften kan dokumenteres ved faktura eller tilsvarende dokumentation, læs afsnittet "Særligt om løn til personale". Det er endvidere en betingelse, at disse udgifter ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber. Udgifterne skal vedrøre projektet, og der må ikke være tale om sædvanlige administrative opgaver (fx behandling af tilladelser) eller udgifter, der normalt afholdes af offentlige institutioner o. lign.
- Udgifter til information og møder
- Udgifter til konsulentbistand.

NaturErhvervstyrelsen kan godkende andre udgifter som tilskudsberettigede, når udgifterne er af væsentlig betydning for projektets gennemførelse. Projektering og undersøgelser vil kunne støttes under forundersøgelserne, hvis de er nødvendige for gennemførelsen af forundersøgelsen. Det er dog ikke muligt at få tilskud til det fysiske arbejde i vandløbet i forbindelse med tilsagn til forundersøgelser. Ønskes det, at tilsagnet skal omfatte andre end de udgifter, der er beskrevet i listen herover, skal der medsendes begrundelse herfor. Bemærk, at det er muligt at opnå tilskud til detailprojekteringen under forundersøgelserne.

Udgifter der kan støttes under gennemførelse af projekter vedr. vandløbsrestaurering

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre vandløbsrestaureringen, og udgifterne skal kunne relateres direkte til gennemførelsesprojektet.

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte:

- Udgifter til undersøgelser.
- Udgifter til den fysiske gennemførelse samt til køb af materialer,
- Udgiften til tilsagnshavers personale under forudsætning af, at udgiften kan dokumenteres ved faktura eller tilsvarende dokumentation, læs afsnittet "Særligt om løn til personale". Det er endvidere en betingelse at disse udgifter ikke normalt finansieres af offentlige institutioner, offentlige virksomheder eller kommunale fællesskaber. Udgifterne skal vedrøre projektet og der må ikke være tale om sædvanlige administrative opgaver (fx behandling af tilladelser) eller udgifter, der normalt afholdes af offentlige institutioner o. lign.
- Udgifter til information og møder
- Udgifter til konsulentbistand.

NaturErhvervstyrelsen kan godkende andre udgifter som tilskudsberettigede, når udgifterne er af væsentlig betydning for projektets gennemførelse. Ønskes det at tilsagnet skal omfatte andre end de udgifter, der er beskrevet i listen herover skal der medsendes begrundelse herfor.

Særligt om løn til personale

Kommunens egne medarbejdere kan ansættes i projekter, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede projektudgifter. Der kan kun ydes tilskud til løn til kommunens egne medarbejdere, dvs. til ansatte som kommunen aflønner direkte.

Tilsagnshaver defineres ud fra CVR-nr. Det betyder, at medarbejdere, der er ansat i andre afdelinger i kommunen, betragtes som tilsagnshavers egne ansatte.

Kommunen skal indsende ansættelseskontrakter for projektansættelser med angivelse af timeløn, ansættelsesperiode og arbejdsopgaver. Der kan **kun** udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte med angivelse af arbejdsopgaver, timepris og antal timer, og der skal foreligge dokumentation for det faktiske timetal (timeregnskab), og lønsedler eller udtræk fra et lønningssystem (Udtræk af lønningssystemet skal være med tilsagnshavers navn, evt. ved stempel og underskrift).

Timelønnen udregnes som årsløn delt med ét årsværk/timeantal. Et årsværk er på 1648 timer. Det skal fremgå af ansøgningen, hvad den projektansattes arbejde består af, dvs. en behov redegørelse. I beregningen må årslønnen indeholde: Ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift, arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger til medarbejderen

samt feriepenge optjent under ansættelsen på projektet. Bemærk at alle udgifter skal dokumenteres for den enkelte medarbejder.

I beregningen må årslønnen ikke indeholde: Gratialer, provisioner eller andre ikke-overenskomstmæssige ydelser. Heller ikke udgifter til husleje, fri telefon og internet eller kontorhold må indgå, da sådanne omkostninger ikke er støtteberettigede.

Vær opmærksom på, at der ikke ydes tilskud til gennemsnitlig timesats - se eksempler i boksen herunder. Timesatsen og antallet af timer skal udspecificeres i ansøgningen. Såfremt der sker ændringer i forhold til de godkendte timesatser og timetal skal ændringen godkendes af NaturErhvervstyrelsen inden ændringen gennemføres se afsnit 16 om Ændringer af projekter.

For så vidt angår transportudgifter til personale gælder følgende:

- Kørsel i bil støttes med statens laveste takst. Der ydes ikke tilskud til brændstof
- Transport i tog og fly støttes til økonomiklasse.

Transporten skal være nødvendig for projektets gennemførelse og skal dokumenteres i forbindelse med udbetaling.

Særligt om konsulentydelse:

For konsulentydelse gælder det, at tilsagnshaver skal kunne redegøre detaljeret for aktiviteter, timepris og timeantal i forbindelse med ansøgning om tilskud. Sker der ændringer undervejs i forhold til aktiviteter, timepriser og timeantal for konsulenterne skal denne ændring godkendes af NaturErhvervstyrelsen. I forbindelse med anmodning om udbetaling skal aktiviteter, timepris og timeantal anføres og dokumenteres i form af kontrakter med konsulenten og/eller time- og aktivitetsopgørelser samt dokumentation for betaling.

Ved angivelse af konsulentens timepris skal evt. kørsel og udlæg være indeholdt i timeprisen. Der ydes ikke tilskud til kørsel ud over timeprisen.

Eksempler

I ansøgningen om tilsagn skal der angives antallet af timer og timepris. I tilsagnet står der, hvor mange timer og hvilken timesats, der er meddelt tilsagn til.

Der kan kun udbetales til den timesats, der er angivet i tilsagnet. Der udbetales ikke til gennemsnitlige timesatser.

Eksempel 1:

Der er søgt og meddelt tilsagn til 200 timer á 300 kr. = 60.000 kr. (gennemsnitsløn)

Ved udbetalingen viser det sig, at to medarbejdere (medarbejder A og B) har arbejdet i projektet.

Medarbejder A har en timeløn på 320 kr. og har arbejdet 90 timer. Medarbejder B har en timeløn på 290 kr. og har arbejdet 100 timer.

Der søges om udbetaling til: 190 timer á 300 kr. = 57.000 kr.

Der kan udbetales til:

Medarbejder A: 90 timer á 300 kr. = 27.000 kr.

Medarbejder B: 100 timer á 290 kr. = 29.000 kr.

I alt: 56.000 kr..

Eksempel 2:

I ansøgningen er søgt og meddelt tilsagn til 100 timer á 320 kr. til medarbejder A og 100 timer á 290 kr. til medarbejder B. i alt: 61.000 kr.

Medarbejder B bliver syg og medarbejder C overtager medarbejder B's arbejde i projektet. Medarbejder C har en timeløn på 315 kr.

Ved udbetalingen bliver der bedt om 100 timer á 320 (medarbejder A) og 90 timer á 315 kr. (medarbejder C) i alt = 32.000 kr. + 28.350 kr. = 60.350 kr.

Det tilskudsberettigede beløb beregnes som:

Medarbejder A: 100 timer á 320 kr. = 32.000 kr.

Medarbejder C: 90 timer á 290 kr. = 26.100 kr.

I alt: 58.100 kr.

Havde tilsagnshaver søgt og fået godkendt en ændring af budgettet, inden ændringen trådte i kraft, således at timesats og antal timer afspejlede de faktiske timesatser og timer, ville ansøger have fået udbetalt det beløb, der blev anmodet om.

Ikke tilskudsberettigede udgifter

For både forundersøgelser og projekter til gennemførelse af vandløbsrestaurering gælder, at følgende eksempler på projektudgifter ikke er tilskudsberettigede.

Eksempler på udgifter, der *ikke* gives tilskud til under forundersøgelse og gennemførelse af vandløbsrestaurering

(listen er ikke udtømmende):

- Almindelige driftsudgifter (f.eks. husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, abonnementer, mv.)

- Udgifter knyttet til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
- Udgifter, der er et krav i henhold til anden lovgivning, f.eks. byggetilladelser
- Udgifter, der vedrører andre aktiviteter, som ejere eller forpagtere af vandløbet eller kommunen som tilsagnshaver er forpligtiget til at gennemføre i medfør af anden lovgivning herunder:
  - Udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud.
  - Udgifter, hvortil der ydes offentlig støtte.
  - Udgifter, hvortil der ydes støtte i medfør af anden lovgivning, herunder Fødevareministeriets bekendtgørelse om tilskud til etablering og modernisering af akvakulturanlæg.
- Udgifter til indretninger, der tiltrækker fisk eller udgifter til direkte udsætning af akvatiske organismer.
- Udgifter afholdt udenfor projektperioden
  - Udgifter, der er afholdt og betalt før den dato kommunen modtager tilsagnet, eller før den dato NaturErhvervstyrelsen har givet igangsætningstilladelse.
  - Udgifter, der er betalt efter, projektperioden er slut.
- Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte og driftsregnskab.
- Erhvervspolitiske aftaler.
- Finansierings-, revisions-, advokat- og pengeinstitutomkostninger - medmindre disse skyldes krav fra NaturErhvervstyrelsen.
  - Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
- Moms, med mindre denne endeligt bæres af tilsagnshaveren.
- Renter af gæld.
- Udgifter i form af naturalydelse (Indirekte udgifter), læs afsnittet om naturalydelser i afsnit 6.
- Udgifter, der ikke er specificerede i budgettet.
- Følgende investeringer er ikke tilskudsberettigede (listen er ikke udtømmende):
  - Køb af fast ejendom, herunder køb af jord.

- Køb på afbetaling med ejendomsforbehold af udstyr og materiel.
- Simple genanskaffelses investeringer.
- Udgifter til forskning og teknologisk udvikling.
- Udgifter til indkøring af udstyr.
- Udgifter til køb af brugte maskiner og brugt udstyr.
- Udgifter til køb af køretøjer til ekstern transport.
- Udgifter til leasing eller leje.
- Udgifter til markedsføring.
- Udgifter til reparation af udstyr.

Naturalydelse

Naturalydelse

Indirekte udgifter ved brug af egne maskiner og lignende kaldes for naturalydelse efter art. 55 i Kommissionens Forordning nr. 1198/2006, og er ikke støtteberettigede.

Øvrige gældende tilskudsbetingelser

Krav om særskilt regnskab

Kommunen skal sikre, at de projektrelaterede udgifter og indtægter enten bogføres med en særlig kode i regnskabssystemet eller på særskilt konto i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner vedrørende projektet.

Opretholdelse i 5 år

For at et projekt kan opnå tilsagn om tilskud, skal det have en effekt, og det skal derfor sandsynliggøres, både at projektet kan gennemføres, og at det er bæredygtigt i fremtiden. I dette tilfælde betyder det, at projektet skal opretholdes i fem år.

Det er et krav, at projektet opretholdes i mindst fem år fra tilsagnet er givet. Det vil sige, at i tilfælde af kontrol, skal det være muligt at genfinde alle elementer af projektet i op til fem år efter datoen for tilsagn, læs afsnit 19 om Kontrol. Det er tilsagnshavers ansvar, at indsatserne opretholdes og kan genfindes ved en kontrol. Kan hele projektet/indsatserne ikke genfindes ved en kontrol kan det medføre, at projektet bortfalder og udbetalt tilskud skal tilbagebetales.

Det er også et krav, at udbetalingsanmodningen med tilhørende originale regnskabsbilag, herunder dokumentation vedr. udbud og rimelige priser gemmes til den **31. december 2021**. Tilbud, der ikke anvendes skal også gemmes.

Betingelser for tilsagn

Generelle betingelser

I tilsagnsbrevet vil der være anført en række betingelser, som skal være opfyldt, for at tilskuddet kan udbetales. Følgende gælder for både forundersøgelser og gennemførelsesprojekter:

- Kommunen skal indgive de **oplysninger**, som NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen eventuelt anmoder om til brug for sagsbehandlingen.
- Projektet gennemføres af kommunen i overensstemmelse med den godkendte **projektbeskrivelse**, inden for den **projektperiode**, som fremgår af tilsagnsbrevet.
- Projektet afsluttes senest på det tidspunkt, der fastsættes i tilsagnet af NaturErhvervstyrelsen, dog senest den 1. august 2015
- De **nødvendige tilladelser** fra offentlige myndigheder er opnået, inden indsendelse af anmodning om slutudbetaling for gennemførelse af vandløbsrestauration til NaturErhvervstyrelsen. Ved slutudbetalingen skal der indsendes dokumentation for at de nødvendige tilladelser er opnået. Der kan ikke slutudbetales, før dokumentationen foreligger.
- Udgifterne til projektet er afholdt inden for projektperioden. Afholdte udgifter forstås som økonomiske forpligtelser, der er påtaget eller indgået aftale om i tilknytning til investeringen. Fakturaer skal være udstedt til tilsagnshaver ifølge tilsagnsbrevet.
- Udgifter og indtægter bogføres med en særlig kode i kommunens regnskabssystem eller på en særskilt konto i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner.
- Gældende nationale regler og EU-regler om offentlige indkøb og udbudsprocedurer er overholdt i de tilfælde, hvor det er relevant. Oplysninger om udbudsreglerne kan findes på Forbruger- og Konkurrencestyrelsens hjemmeside: www.kfst.dk og www.udbud.dk.
- Indsatser der er finansieret gennem tilsagn om tilskud, skal opretholdes i 5 år fra datoen for tilsagn om tilskud. Hvis ikke indsatsen er opretholdt, vil NaturErhvervstyrelsen kræve hele tilskudsbeløbet tilbagebetalt.
- Tilsagns- og udbetalingsanmodningen, originale regnskabsbilag, forretningsplanen samt alle dokumenter, som dokumenterer, at EU's udbudsregler eller tilbudsloven er overholdt skal holdes tilgængeligt indtil **31. december 2021**.
- Anmodning om slutudbetaling, betalingsdokumentation mv., slutrapport/teknisk rapport samt udtalelse fra Naturstyrelsen sendes til NaturErhvervstyrelsen senest 3 måneder efter, at projektperioden er slut og senest den 1. august 2015.
- Tilsagnshaver er forpligtet til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet, jf. de retningslinier der fremgår af tilsagnsbrevet.

- Tilsagnshaver er forpligtet til i form af skiltning at informere om tilskuddet fra EU og Fødevarerministeriet, se nærmere i afsnit 17 og på www.naturerhverv.dk.

Særlige betingelser

NaturErhvervstyrelsen kan i tilsagnsbrevet fastsætte andre særlige betingelser for tilskuddet.

Udgifternes rimelighed

Når NaturErhvervstyrelsen modtager en ansøgning om tilskud, skal styrelsen vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige.

Kommunen skal i ansøgningen *udspecifisere alle* udgiftsposter, dvs. angive hvilket udstyr der forventes indkøbt, hvilke typer installationer der forventes (herunder også leverandør, timeantal, timepris og materialer). For eksterne konsulentydelse (arkitekt, ingeniør og anden konsulentbistand) og afprøvning og test skal leverandør, timeantal, timepris og aktiviteter/opgaver angives.

Det betyder, at kommunen i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser. Dokumentation for rimelige priser skal indsendes sammen med ansøgningen. Dette skal som udgangspunkt ske ved, at kommunen indsender 2 eller flere sammenlignelige tilbud, men kan også ske ved indsendelse af 2 eller flere prisoverslag, prisliste eller anden form for dokumentation, der viser, at kommunen skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller tjenesteydelse.

Kommunen skal på ansøgningstidspunktet angive, hvilket tilbud der vælges. Hvis kommunen ikke vælger det billigste tilbud, skal det begrundes, og NaturErhvervstyrelsen vurderer, om årsagen er relevant. Hvis det ikke på ansøgningstidspunktet er muligt at indhente tilbud, skal dette forklares og begrundes, og NaturErhvervstyrelsen kan fastsætte vilkår, om at tilbud skal indsendes på et senere tidspunkt, senest inden udbetaling af rate eller slutudbetaling.

Ved udgifter til indkøb af hyldevarer på max 15.000 kr. og til serviceydelser, konsulentydelse og anlægsudgifter på max 20.000 kr. er det ikke nødvendigt at indsende tilbud, prisoverslag eller prisliste. Men det skal stadig vurderes, om priserne er rimelige, og NaturErhvervstyrelsen kan bede om dokumentation for dette.

Kommunen skal i ansøgningen udspecificere alle udgiftsposter og angive hvilke opgaver, der skal udføres og hvilket udstyr, der forventes indkøbt.

Eksempelvis:

- hvis der er to tilbud på åbning af et rørlagt vandløb; et på 32.500 kr. og et på 34.700 kr., og det billigste vælges, skal der i budgettet stå 32.500 kr.

- Hvis en budgetpost vedrører en vare, der er så speciel, at der kun er én udbyder, så vedlægges det indhente tilbud sammen med en forklaring på, hvorfor der kun er et tilbud.
- Hvis det dyre tilbud vælges frem for det billige tilbud, så skal der vedlægges en forklaring på, hvorfor det dyre tilbud er valgt; det kan for eksempel være tilfældet, hvis det billige tilbud ikke er fyldestgørende. Det er NaturErhvervstyrelsen, der vurderer om årsagen er relevant.

For at NaturErhvervstyrelsen kan identificere beløbene fra budgettet i de vedlagte tilbud, bedes med tusch eller en cirkel markeret, hvilke tal fra tilbuddene, kommunen har valgt og overført til budgettet.

For alle udgifter gælder, at kommunen på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende. For eksterne konsulenttydelser og for internt ansatte i projektet gælder det endvidere, at kommunen skal kunne redegøre detaljeret for aktiviteter, timepris og timeantal, i form af enten konsulentkontrakter eller time- og aktivitetsopgørelser.

Godkendelse fra offentlige myndigheder

Tilskuddet til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan ikke udbetales, før kommunen har opnået de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder. Ved anmodning om slutudbetaling skal det kunne dokumenteres, at alle nødvendige tilladelser er opnået.

Udbudsregler

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan kommunen være omfattet af EU's udbudsregler eller reglerne i den danske tilbudslov.

Hvis projektet er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal ansøger oplyse om dette allerede i ansøgningen.

Hvis de projektaktiviteter, NaturErhvervstyrelsen kan give tilskud til, indgår som en del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om ansøger er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Senest når kommunen anmoder om udbetaling, skal det dokumenteres, at reglerne er opfyldte.

Dokumenter, som dokumenterer, at reglerne er overholdt, skal holdes tilgængelige frem til **31. december 2021**. Det betyder blandt andet, de tilbud, der ikke blev accepteret også skal gemmes.

NaturErhvervstyrelsen kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at dokumenterne ikke er holdt tilgængelige, er det misligholdelse af en tilsagnsbetingelse, og tilsagnet kan bortfalde.

Vær opmærksom på, at NaturErhvervstyrelsen kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis det vurderes, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Fiskerifond (EFF), der vurderes at være forbundet hermed.

Information om udbudsreglerne kan findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside, www.kfst.dk.

Overordnede krav

Effektvurdering

Såvel kommunerne som NaturErhvervstyrelsen, Naturstyrelsen og EU har interesse i, at de projekter, der får tilskud, er succesfulde. NaturErhvervstyrelsen skal derfor vurdere effekterne, inden der gives tilsagn om tilskud, og efterfølgende opgøre projekternes effekt. NaturErhvervstyrelsens vurdering sker på grundlag af en indstilling fra Naturstyrelsen.

Effektvurderingen tager udgangspunkt i de aktuelle udfordringer og behov på ansøgningstidspunktet, og kommunen skal klarlægge, i hvilken grad projektet kan bidrage til, at ordningen kan opnå det ønskede resultat. Det er derfor vigtigt, at kommunen allerede på ansøgningstidspunktet detaljeret beskriver, hvad projektet drejer sig om, og hvilket resultat, kommunen forventer at opnå med projektet. Det oplyste forventede resultat skal være realistisk. Endvidere skal de forventede effekter af indsatserne beskrives i ansøgningsskemaet. Ansøges der om et forundersøgelser projekt, og foreligger der ikke data til at understøtte dette på ansøgningstidspunktet, skal dette ikke udfyldes i forbindelse med ansøgningen, men derimod i forbindelse med slutrapporten og udbetalingsanmodningen, når forundersøgelsen rapporteres.

Ansøger skal i selve projektbeskrivelsen beskrive sammenhængen mellem de konkrete udfordringer og behov, der ligger til grund for de valgte aktiviteter i projektet.

NaturErhvervstyrelsen kan træffe afgørelse om afslag eller delvist afslag for ansøgninger, hvis NaturErhvervstyrelsen vurderer, at effekten af det ansøgte projekt ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til at opfylde formålet med ordningen, eller effekten af det ansøgte projekt ikke er tilstrækkeligt set i forhold til projektets samlede udgifter. NaturErhvervstyrelsens vurdering sker på grundlag af en indstilling fra Naturstyrelsen.

I forbindelse med ansøgningen og i slutrapporten skal kommunen oplyse data for både de forventede effekter af projektet og for situationen på ansøgningstidspunktet (pkt. 9 og 10 i ansøgningskema for hhv. forundersøgelse og gennemførelse) samt de effekter, der reelt er skabt ved afslutning af projektet.

Ansøgnings- og sagsbehandlings flow

Øversigt over ansøgnings flow, inkl. kontakt til NaturErhvervstyrelsen

1. Ansøgningen (skema og projektbeskrivelse) sendes til NaturErhvervstyrelsen i Tønder.
2. NaturErhvervstyrelsen kvitterer for ansøgningen og kan i den forbindelse give en igangsætningstilladelse (kvitteringsbrev), så ansøger kan starte projektet for egen regning og risiko.
3. NaturErhvervstyrelsen sender ansøgningen til Naturstyrelsen
4. Hvis Naturstyrelsen vurderer, at der mangler oplysninger, vil kommunen blive bedt om at levere manglende data
5. Naturstyrelsen indstiller ansøgningen til tilsagn, delvist tilsagn eller afslag, og ved indstilling om tilsagn giver Naturstyrelsen ansøgningen et samlet point, der kan anvendes til prioritering af ansøgningerne, hvis det samlede ansøgte tilsagnsbeløb er højere end ansøgningsperiodens ramme
6. NaturErhvervstyrelsen udsteder et tilsagn om tilskud eller et afslag, herunder størrelsen på tilsagnet. Slutdato for projektet fremgår af tilsagnsbrevet.
7. Et afslag kan påklages til Fødevareministeriets Klagecenter
8. Evt. ændringer af projektet efter tilsagn skal indsendes og efterfølgende godkendes af NaturErhvervstyrelsen, for at kunne træde i kraft. NaturErhvervstyrelsen indhenter en udtalelse fra Naturstyrelsen om den ansøgte ændring.
9. Evt. forlængelse af projektperiode skal godkendes af NaturErhvervstyrelsen, og det er vigtigt, at anmodning om forlængelse er sendt til NaturErhvervstyrelsen inden projektperiodens udløb.
10. For projekter om gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kommunen anmode om op til to rateudbetalinger, mens der kun er mulighed for en udbetaling under projekter vedrørende forundersøgelser.
11. Anmodning om slutudbetaling, slutrapport samt udtalelse fra Naturstyrelsen skal sendes til NaturErhvervstyrelsen, læs afsnit 17 Afslutning af projekt.
12. Projektet skal opretholdes i 5 år fra tilsagnsdatoen.
13. Alle dokumenter skal opbevares indtil den **31. december 2021**.
14. I forløbet kan der blive udført kontrol på stedet og/eller bilagskontrol af samtlige bilag.

Igangsætningstilladelse

NaturErhvervstyrelsen kvitterer for at have modtaget ansøgningen, og kan i den forbindelse meddele tilladelse til, at kommunen for egen regning og risiko går i gang med projektet.

Hvis ansøgningen senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, der er afholdt fra datoen for igangsætningstilladelsen, dvs. kvitteringsbrevet, indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, skal kommunen selv betale alle afholdte projektudgifter.

En igangsættelsestilladelse, er således ikke en garanti for tilskud til projektet. Datoen for igangsættelse kan tidligst være datoen for NaturErhvervstyrelsens kvitteringsbrev.

Tilsagn

Ansøgningen bliver vurderet

Når NaturErhvervstyrelsen har modtaget og kvitteret for modtagelsen sendes ansøgningen til Naturstyrelsen. Naturstyrelsen indstiller hver ansøgning til tilsagn, delvis afslag eller afslag, og ved indstilling om tilsagn giver Naturstyrelsen ud fra kriteriebekendtgørelsen hver ansøgning om gennemførelse et samlet point.

I projektbeskrivelsen har ansøger mulighed for at redegøre for, hvilke realistiske effekter projektet har for de forhold, som ansøgningen vurderes ud fra.

Prioriteringen af ansøgningerne

Hvis NaturErhvervstyrelsen modtager flere ansøgninger om tilsagn end den økonomiske ramme tillader, så prioriteres ansøgningerne på baggrund af den pointtildeling, som Naturstyrelsen har givet hver ansøgning.

Tilsagn

NaturErhvervstyrelsen træffer på grundlag af indstilling fra Naturstyrelsen enten afgørelse om tilsagn om tilskud, herunder størrelsen på tilsagnet, eller afgørelse om afslag. Størrelsen på tilsagnet, og slutdato for projektet fremgår af tilsagnsbrevet.

Hvis ansøgningen kan imødekommes, sender NaturErhvervstyrelsen et tilsagn om tilskud. Sammen med tilsagnsbrevet sender NaturErhvervstyrelsen et budget over godkendte tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over de generelle og eventuelle særlige betingelser for udbetaling og for opretholdelse af tilsagnet.

NaturErhvervstyrelsen kan dog uafhængigt af Naturstyrelsens indstilling give helt eller delvist afslag, hvis det vurderes at:

- de anslåede udgifter ikke er rimelige (læs afsnit 9)
- udgifterne ikke er støtteberettigede (læs afsnit 6)
- ansøgningen ikke er tilstrækkeligt oplyst

- effekten af det ansøgte projekt ikke i tilstrækkelig omfang bidrager til at opfylde målet med ordningen, eller
- effekten af det ansøgte projekt ikke er tilstrækkeligt set i forhold til projektets samlede udgifter.

Afgørelse på ansøgningerne træffes som udgangspunkt senest 12 uger efter ansøgningsfristens udløb, hvorefter der meddeles tilsagn eller afslag. Hvis der ikke er gjort indsigelse mod tilsagnet inden for 4 uger fra modtagelsen af tilsagnsbrevet, lægger NaturErhvervstyrelsen til grund, at tilsagnet er accepteret i sin helhed. Når tilsagnet er accepteret, kan det samlede tilskudsbeløb ikke forhøjes i forbindelse med en ændring af projektet eller budgettet.

Ændringer af projektet

Gennemførelse af projektet

Projektet skal gennemføres inden for den projektperiode, der fremgår af tilsagnet, evt. med godkendte forlængelser. Det betyder, at projektet er gennemført, og alle udgifter skal være betalt inden for perioden.

Ændring af projekt

Ønskes der ændringer i projektet i løbet af projektperioden, skal der skriftligt ansøges herom, **inden** ændringen sker. Ændringsanmodningen skal sendes til NaturErhvervstyrelsen **senest to måneder før projektperiodens afslutningsdato** med en kort begrundelse for ændringen og en beskrivelse af, hvilken betydning det har for projektet.

NaturErhvervstyrelsen indhenter en udtalelse fra Naturstyrelsen inden NaturErhvervstyrelsen træffer en afgørelse.

Tilsagnsbeløbet kan ikke forhøjes i forbindelse med en ændring af projektet.

Ændring af budget

Det er en god idé, at det løbende vurderes, om projektet forløber som forventet. Hvis der sker ændringer i det samlede budget eller i fordelingen mellem to eller flere af budgetposterne, skal der søges om NaturErhvervstyrelsens godkendelse. En ansøgning skal være begrundet.

Tilsagnsbeløbet kan ikke forhøjes i forbindelse med en budgetændring.

Ændring af projektperiode

NaturErhvervstyrelsen kan efter ansøgning i at fristen for projektets afslutning forlænges, så projektet afsluttes senere end det sluttidspunkt der er angivet i tilsagnet, dog ikke senere end den 1. august 2015. Anmodninger om forlængelse af projektet skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen inden projektets udløb.

Overdragelse af projektet

NaturErhvervstyrelsen kan efter ansøgning godkende, at tilsagnet overdrages til en anden. Det har den virkning, at den nye tilsagnshaver indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der fremgår af tilsagnet. Det er en betingelse, at den nye tilsagnshaver selvstændigt vil kunne opnå tilsagn efter ordningen.

Der skal til NaturErhvervstyrelsen indsendes et udfyldt overdragelseskema med en begrundelse for overdragelse af projektet. Skabelon til overdragelseskemaet findes på www.naturerhverv.dk.

Projektet opgives

Gennemføres projektet ikke, som det er beskrevet i den godkendte projektbeskrivelse, skal NaturErhvervstyrelsen hurtigst muligt oplyses herom.

NaturErhvervstyrelsen afgør, om tilsagnet skal bortfalde, og om det udbetalte tilskud skal tilbagebetales, jf. afsnittet ovenfor om betingelser for tilskud og bortfald. Hvis projektet opgives, efter at første rate er udbetalt, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt. Tilsagnsbeløbet kan herefter tildeles et andet projekt.

Når NaturErhvervstyrelsen opgør tilbagebetalingskravet, tillægges renter i overensstemmelse med renteloven, dog mindst 50 kr.

Afslutning af projekt

Når projektet om forundersøgelse af eller gennemførelse af vandløbsrestaurering er afsluttet, og kommunen ønsker at anmode om udbetaling, skal der indsendes en anmodning om udbetaling/slutudbetaling til NaturErhvervstyrelsen. Sammen med udbetalingsanmodningen og tilhørende bilag (se afsnit 18 for betingelser for udbetaling om tilskud), skal der indsendes en udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført projekt og en forundersøgelsesrapport/slutrapport.

Udbetalingsanmodningen, slutrapporten, fotodokumentation og udtalelsen fra Naturstyrelsen skal indsendes til NaturErhvervstyrelsen senest 3 måneder efter projektets udløb og ikke senere end 1. august 2015.

Naturstyrelsen ønsker at modtage anmodning om udtalelse om gennemførelse af forundersøgelse eller realisering senest 1. juni 2015. Dette er ikke et krav, men for at Naturstyrelsen skal kunne nå at behandle alle anmodninger om udtalelse, er det vigtigt at disse indsendes umiddelbart efter projekterne er afsluttede.

Udtalelse fra Naturstyrelsen

Ud over slutrapporten skal der også afleveres en Udtalelse fra Naturstyrelsen om, at projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets indhold. For udbetaling af tilskud til forundersøgelser fås udtalelsen fra Naturstyrelsen ved at

indsende forundersøgelsen til vandprojekter@nst.dk sammen med en anmodning om udtalelse om gennemført forundersøgelse. For udbetaling af tilskud til gennemførelse fås udtalelsen ved at indsende en redegørelse for projektets gennemførelse med billeddokumentation til vandprojekter@nst.dk sammen med en anmodning om udtalelse om gennemført projekt. Redegørelsen bør som minimum indeholde en kort beskrivelse af, hvilket problem(er) der løses ved gennemførelsen af indsatsen, hvornår projektet blev gennemført, en beskrivelse af gennemførelsen, med længde, fald etc., samt hvilken effekt der forventes af gennemførelsen. Der skal desuden vedlægges GIS-filer, der viser projektets lokalitet. Det kan være de samme filer som ved ansøgningen, men i nogle tilfælde, fx anlæggelse af stryg, skal kommunen tegne nye GIS-filer.

Slutrapport

En slutrapport skal indeholde en redegørelse for de aktiviteter, der er gennemført i projektet, og for projektets forventede effekt. Der skal bl.a. redegøres for, om projektets faktiske resultater/effekter afviger i forhold til de oplysninger, som angivet i ansøgningskemaet. Der vil ikke blive rejst krav om tilbagebetaling, hvis den forventede effekt ikke er opnået. Men det er vigtigt, at der oplyses om grundene til dette.

Slutrapporten skal vedlægges fotodokumentation for, at projektet er gennemført. Endvidere skal fotos af evt. skiltning med logo, eventuelt offentliggjort materiale og links til hjemmeside vedlægges. Det skal af fotodokumentationen kunne ses, at kravene til tekst om støtte fra EU og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri er opfyldt. Slutrapporten fremsendes elektronisk.

Skiltning og synliggørelse

NaturErhvervstyrelsen fastsætter i tilsagnet nærmere betingelser om tilsagnshavers forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet og til i øvrigt at offentliggøre oplysninger om projektet.

Det er en forudsætning for udbetaling af tilskud, at det tydeligt fremgår af publikationen, som fx brochurer, foldere, nyhedsbreve og websider, at projektet har fået tilskud fra EU og fra Fødevareministeriets Landdistriktsprogram. Som minimum skal navnetræk anvendes. Logoer kan anvendes i den forbindelse. Hvis Fødevareministeriets og/eller Miljøministeriets logoer anvendes, skal EU's logo også anvendes.

Kravet gælder publikationer og investeringer:

Støttede Publikationer (rapporter, bøger, foldere, nyhedsbreve, hjemmesider mv.) i tilknytning til projektet: Det skal tydeligt fremgå af publikationen, at EU og Fødevareministeriet har deltaget i finansieringen af projektet. Logoer – for Fødevareministeriet og EU – skal anvendes.

Der skal indsendes **fordokumentation**, hvor korrekt logo og tekst kan ses, sammen med anmodningen om slutudbetaling.

Projekter, hvor de samlede projektkostninger er på mere end 3.700.000 kr. Hvis der er givet tilsagn om tilskud til et investeringsprojekt – infrastruktur, bygge- eller anlægsarbejde – hvor de samlede projektkostninger (budgettet) overstiger 3.700.000 kr., skal der foretages skiltning på projektet:

- **Under gennemførelsen af projektet:** Tilsagnshaver skal opsætte et stort skilt på det sted, hvor arbejdet gennemføres, så længe arbejdet står på.
- **Efter projektet er gennemført:** Tilsagnshaver skal opsætte en permanent informationsplade af anseelig størrelse.

Skiltet skal være af et vejrbestandigt materiale og indeholde en beskrivelse af projektet (som minimum projekttitlen), EU logoet og teksten: "Den Europæiske Fiskerifond" Danmark og EU investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur". Disse oplysninger skal fylde mindst 25 procent af skiltet) samt Fødevarerministeriets logo og en oplysning om, at Fødevarerministeriet og EU har deltaget i finansieringen af projektet. Der skal indsendes **fordokumentation**, hvor korrekt logo og tekst kan ses, sammen med anmodning om slutudbetaling.

Betingelser for udbetaling af tilskud

Her er en kort oversigt over de væsentligste elementer i forhold til udbetaling:

- Projektet er gennemført i overensstemmelse med de betingelser, som fremgår af tilsagnet.
- Kommunen skal, som tilsagnshaver, gennemføre projektet.
- Projektet skal gennemføres inden for den **projektperiode**, som står i tilsagnet.
- Alle **udgifter** skal afholdes af kommunen og betales inden for projektperioden.
- Alle **fakturaer** skal udstedes til kommunen.
- Kommunen skal gemme dokumentation for **rimelig pris**, dvs. fx tilbud, prisoverslag, prisliste.
- Alle nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder skal indhentes.
- Er projektet omfattet af EU's regler om udbud eller af tilbudsloven, skal det dokumenteres, at reglerne er opfyldt ved anmodning om udbetaling.
- Vær opmærksom på, om der gælder **særlige vilkår** for tilsagnet.
- Tilsagnet kan ikke forhøjes.
- Udgifter, der ikke er godkendt i tilsagnet, bliver fratrukket ved udbetaling.
- Der ikke er ændringer i budgetposterne.
- Alle udgifter skal kunne dokumenteres og alle fakturaer gemmes.
- Tilskud kan udbetales i optil 2 rater ved projekter til gennemførelse af vandløbsrestaurering. De enkelte rater skal udgøre mindst 20 pct. af det totale tilsagnsbeløb. Ved projekter om forundersøgelse er der kun én udbetaling.
- Ved rateudbetaling skal der også vedlægges en statusrapport, der indeholder en beskrivelse af de aktiviteter, der indtil videre er gennemført samt dokumentation for de afholdte udgifter.

- Der kan ikke bevilges budgetændring efter den godkendte projektperiodes udløb.
- Alle udgifter skal være betalt inden for den godkendte projektperiode.
- Udbetaling sker på grundlag af kommunens opgørelse af dokumenterede projektudgifter og indtægter.
- Alle udgifter skal være betalt og fremgå af regnskabet.
- **Senest 3 måneder efter afslutning af projektet og senest den 1. august 2015** skal der indsendes: Anmodning om slutudbetaling med en redegørelse for den forventede effekt af indsatsen, en udtalelse fra Naturstyrelsen og en slutrapport.
- NaturErhvervstyrelsen indberetter det udbetalte tilskud til SKAT.
- Tilskuddet udbetales til kommunens Nem-Konto. Det er derfor vigtigt at sørge for, at kommunen har en Nem-Konto tilknyttet CVR-nummeret, og oplysningerne i CVR-registret skal være korrekte.

Det fremgår også af tilsagnsbrevet, hvad der maksimalt kan udbetales i tilskud til projektet.

Udbetaling af tilskud kan ske samlet ved projektets afslutning eller som rateudbetaling.

Kontrol

NaturErhvervstyrelsen foretager kontrol i forbindelse med administrationen af ordningen. NaturErhvervstyrelsen forestår den fysiske kontrol og den efterfølgende administrative kontrol. Kontrollen kan finde sted i projektperioden samt op til 5 år efter slutudbetalingen.

Med henblik på at gennemføre kontrollen, har NaturErhvervstyrelsen eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, udbudsmateriale m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Tilsagnshaver skal yde den fornødne vejledning og hjælp ved kontrollens gennemførelse. Tilsagnshaver skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

Der kan til brug for kontrollen indhentes fornødne oplysninger hos andre offentlige myndigheder, bl.a. med henblik på registersamkøring og sammenligning af oplysningerne i kontroløjemed.

Bortfald af tilskud

Bortfald og tilbagebetaling af tilskud

Tilskud bortfalder helt eller delvist i følgende tilfælde:

- betingelserne for tilskud er ikke opfyldt, herunder hvis indsatsen ikke er opretholdt i en periode på mindst fem år fra tilsagnsdatoen
- tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse,
- projektet ikke gennemføres i overensstemmelse med den godkendte ansøgning eller senere godkendte ændringer,
- tilsagnshaver undlader at yde den fornødne vejledning og hjælp ved gennemførelse af den kontrol eller undlader at udlevere regnskaber, m.v., som er nødvendige for at gennemføre kontrollen,
- tilsagnshaver ikke overholder sin underretningspligt i forhold til, at betingelserne for tilskud opfyldes i hele perioden.

NaturErhvervstyrelsen kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og om tilbagebetaling af tilskud. Ved opgørelse af et tilbagebetalingskrav tillægges der renter.

I tilfælde af tilbagebetaling vil der blive pålagt renter, som beregnes fra tidspunktet for meddelelse af tilbagebetalingskravet med den rentesats, der er fastsat i renteloven. Rentetillægget udgør dog mindst 50 kr.

I tilfælde af grove misligholdelser kan straf komme på tale.

Klageadgang

NaturErhvervstyrelsens afgørelser kan påklages skriftligt til Fødevarerministeriets Klagecenter senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er modtaget. Herudover kan afgørelsen ikke påklages. Eventuel klage skal sendes til:

NaturErhvervstyrelsen
Pionér Allé 9
6270 Tønder

Klagen skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen inden fristens udløb. Modtages klagen for sent, vil den ikke blive behandlet, medmindre der foreligger særlige grunde, som kan undskylde fristoverskridelsen.

NaturErhvervstyrelsen sender herefter klagen sammen med kommentarer til Fødevarerministeriets Klagecenter, som træffer afgørelse i sagen. Vedrører klagen forhold, som Naturstyrelsen har vurderet ifølge Kriteriebekendtgørelsen, vil Naturstyrelsen afgive en udtalelse inden klagen oversendes til Fødevarerministeriets Klagecenter

Straffebestemmelser

Efter § 14 i Fiskeriudviklingsloven straffes med bøde den, der

- til brug for afgørelser, der træffes i henhold til loven eller de i medfør af loven fastsatte regler, afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger af betydning for afgørelsen,
- handler i strid med de vilkår, der er fastsat i ovennævnte afgørelse,
- i øvrigt undlader at give oplysninger, som den pågældende har pligt til at give i henhold til loven eller bekendtgørelsen,
- afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger som vedkommende har pligt til at afgive,
- undlader at give kontrolmyndigheden adgang til virksomheden eller projektet efter lovens § 11, stk. 1,
- undlader at aflevere eller indsende materiale eller at yde kontrolmyndigheden bistand efter lovens § 11, stk. 2,

Skønnes overtrædelsen ikke at ville medføre højere straf end bøde, kan NaturErhvervstyrelsen tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning. Det er en betingelse herfor, at den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Betales bøden i rette tid, eller bliver den efter stedfunden vedtagelse inddrevet eller afsonet, bortfalder videre forfølgning.

Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

NaturErhvervstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af NaturErhvervstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

Offentliggørelse af persondata på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside

Vær opmærksom på følgende forhold ved ansøgning om tilskud fra NaturErhvervstyrelsen;

- at NaturErhvervstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V er dataansvarlig,
- at de afgivne oplysninger i ansøgningskemaet vil blive behandlet i forbindelse med NaturErhvervstyrelsens afgørelse om udbetaling af tilskud under EFF-programmet. Oplysningerne kan også behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer med henblik på at værne om EU's finansielle interesser,
- at oplysninger i ansøgningskemaet om navn, evt. firmanavn, den fulde adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb som følge af EU-bestemmelser vil blive offentliggjort på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside.

Vær opmærksom på, at der i medfør af Persondataloven er mulighed for;

- at anmode om indsigt, i hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med kommunens ansøgning, jf. Persondatalovens § 31,

- at kommunen på begæring har krav på at få berigtiget, slettet eller blokeret oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

Nærmere oplysninger om disse forhold og Persondataloven generelt kan fås ved henvendelse til NaturErhvervstyrelsen, Juridisk Enhed.

Oplysningspligt

Hvis NaturErhvervstyrelsen forlanger det, skal kommunen i hele projektperioden afgive erklæring om, hvorvidt betingelserne for tilsagnet fortsat opfyldes. Kommunen har også pligt til at give NaturErhvervstyrelsen skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald eller tilbagebetaling af tilskuddet.

Force majeure

NaturErhvervstyrelsen anerkender i henhold til bekendtgørelsen en række begivenheder som force majeure. F.eks. anerkendes uforudset ekspropriation og alvorlig naturkatastrofe.

Det er en betingelse for, at NaturErhvervstyrelsen i konkrete tilfælde kan anerkende force majeure, at de indtrufne begivenheder forhindrer opfyldelse af de forpligtelser, i forhold til hvilke, der påberåbes force majeure.

Desuden er det en betingelse, at det ikke var muligt for tilsagnshaver at sikre sig på rimelig vis mod de begivenheder der indtraf. Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure, skal dette meddeles NaturErhvervstyrelsen skriftligt senest 10 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det.

Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Lovgrundlag

De gældende regler for ordningen fremgår af:

- Rådets forordning nr. 1198/2006 af 27. juli 2006 om Den Europæiske Fiskerifond
- Kommissionens forordning nr. 498/2007 af 26. marts 2007 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1198/2006 om Den Europæiske Fiskerifond
- Lov nr. 1552 af 20. december om udvikling af fiskeri- og akvakultursektoren (fiskeriudviklingsloven)
- Bekendtgørelse nr. 1019 af 29. oktober 2012 om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 236 af 13. marts 2014.
- Bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved 437 af 29. april 2013.
- Bekendtgørelse af lov om vandløb - LBK nr. 927 af 24/09/2009

Yderligere oplysninger

På www.naturerhverv.dk kan der bl.a. findes:

- Ansøgningsskemaer
- Vejledning til ansøgningsskemaer
- Denne vejledning

Ved **spørgsmål vedrørende kriterier for vurdering af kommunale projekter**, kontakt Naturstyrelsen under Miljøministeriet:

Naturstyrelsen

Naturplanlægning, Naturprojekter og skov

Haraldsgade 53

2100 København Ø

Tlf. 72 54 30 00

vandprojekter@nst.dk

Spørgsmål om tilskud kontakt NaturErhvervstyrelsen under Fødevareministeriet:

NaturErhvervstyrelsen Tønder

Center for Projekttilskud

Pioner Allé 9

6270 Tønder

tlf. 33 95 80 00

projekttilskud@naturerhverv.dk

Sådan udfyldes ansøgningskemaet Forundersøgelser

Læs vejledningen grundigt, inden ansøgningskemaet udfyldes.

Ansøgningskemaet findes på www.naturerhverv.dk

Ansøgningskemaet består af et hovedskema, hvor generelle oplysninger om ansøger og projektet beskrives. Samt bilag 1-3.

Alle rubrikker i skemaet bedes udfyldt.

Herunder følger en vejledning i udfyldelse af skemaet

Ansøgningskema:

1. Projektitel:

Udfyld projektets titel (projektnavnet). Projektnavnet må gerne indeholde et stednavn.

2. Oplysninger om den projektansvarlige kommune

Ansøgeren skal være den projektansvarlige kommune. Ved projektansvarlige kommune forstås den kommune, som er ansvarlig for projektets gennemførelse. Ansvaret omfatter også projektarealer beliggende uden for det geografiske område. CVR-nummer anvendes ved udbetaling af tilskud. Der skal endvidere angives et P-nr., et P-nr. er et undernummer under kommunens CVR-nr.

3. Kort resumé

Kommunen skal kortfattet beskrive projektets formål og indhold, hvilket typisk vil dreje sig om at undersøge mulighederne for at gennemføre restaureringsprojekter. De enkelte indsatser i forundersøgelsen beskrives kort med unikt referencenummer og en tekst der beskriver, hvor mange spærringer der fjernes og hvor mange km vandløbsstrækning de åbner op for, og hvor mange (antal og samlet km) strækninger der udlægges gydegrus og sten på mm.

Det noteres om der udarbejdes et detailprojekt som en del af forundersøgelsen.

4. Tidsmæssig ramme for projektet

Oplys hvor lang tilsagnsperiode der ønskes. Tilsagnsperioden starter den dag NaturErhvervstyrelsen meddeler tilsagn og skal afsluttes inden den 1. august 2015.

NaturErhvervstyrelsen fastsætter i tilsagnet en dato for, hvornår projektet senest skal være afsluttet.

5. Det samlede ansøgte beløb

Oplys det samlede ansøgte beløb for forundersøgelsen. Det er vigtigt, at beløbet svarer til beløbet i bilag 1 og summen af de ansøgte beløb i bilag 2.

6. Generelle oplysninger om projektet

Rubrikken vedr. Natura 2000 områder skal udfyldes, da det er relevant i forhold til om forundersøgelsen skal indeholde en beskrivelse af projektets mulige effekt på et Natura 2000 område. Hvis dette er tilfældet, skal det oplyses hvilke(n) indsats(er), der ligger i eller i nærheden af hvilket Natura 2000 område.

Det skal udfyldes om projektet består af koordinerede indsatser og der skal gives en forklaring, hvis projektet ikke består af koordinerede indsatser.

Beliggenhedskommuner udfyldes, hvis projektet omfatter indsatser i flere kommuner.

7. Anden støtte til projektet

Oplys om projektet har modtaget/modtager anden offentlig støtte, eller støtte i medfør af anden lovgivning, herunder støtte efter Fødevarerministeriets bekendtgørelse om tilskud til etablering og modernisering af akvakulturanlæg.

Bliver projektet helt eller delvist finansieret gennem anden offentlig støtte, oplyses det under hvilken ordning og projektets titel/journalnummer.

8. Udbudsregler

I dette felt oplyses om projektet er omfattet af EU's udbudsdirektiv og/eller den danske tilbudslov. Læs mere om Udbudsreglerne i afsnit 11 og på konkurrence- og forbrugerstyrelsens hjemmeside.

9. Forventede effekter

I dette felt oplyses om bilag 4 udfyldes og medsendes ansøgningen, eller om oplysningerne afgives med udbetalingsanmodningen.

10. Ansøgers underskrift

Ansøger skal datere og underskrive ansøgningen. Ansøger erklærer med sin underskrift at oplysningerne i ansøgningsskemaet er i overensstemmelse med de faktiske forhold, at ansøger er bekendt med reglerne for tilskud, og at reglerne overholdes.

Der er desuden en tjekliste som kan bruges til at sikre, at ansøgningen er udfyldt mv.

Bilag

Bilag 1: Samlet budget over tilskudsberettigede omkostninger

I forbindelse med ansøgningen skal kommunen lægge et budget for projektets udgifter. Kommunen skal angive de enkelte budgetudgifter under de relevante poster. Udgifter til konsulenter skal udspecificeres på timer og timesats, det samme er gældende for kommunens ansatte, der skal arbejde med projektet.

Rejseomkostninger for tilsagnshavers eget personale skal angives under punkt 3 – bemærk at der støttes med statens lave takst.

Husk at regne efter.

Bilag 2: Beskrivelse af enkeltindsatser

Der udfyldes et bilag 2 for hver enkelt indsats i projektet.

1. Indsatstitel og reference til MiljøGIS

Indsatsen gives et unikt navn der indeholder vandløbets navn, indsatsstype og fx stednavn.

Indsatsens unikke referencenummer fra MiljøGIS oplyses. For "Tilskud til udlægning af gydegrus og sten mm." oplyses også referencenumrene på delstrækningerne.

2. Reference til vandplan

Det oplyses om indsatserne fremgår af bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1022 af 30. oktober 2012 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedr. vandløbsrestaurering, som ændret ved bekendtgørelse nr. 437 af 29. april 2013

3. Indsatsstype

Der kan kun forekomme en indsatsstype pr. indsats. Linjen for den pågældende indsatsstype udfyldes med antal km. For udlægning af gydegrus og sten er det længden på selve strækningen der indtastes. For åbning af rørlagte strækninger og fjernelse af spærringer er det længden af den opstrøms strækning der indtastes. I den sidste kolonne udregnes indsatsens referenceværdi som antal km x den vejledende referenceværdi kr./km.

Under tabellen skal rørlægningens længde noteres. Det er dog stadig på baggrund af den opstrøms strækning, at referenceværdien udregnes.

Under tabellen noteres det beløb som kommunen søger om til denne indsats. Hvis det ansøgte beløb er større end indsatsens referenceværdi, skal der gives en begrundelse herfor.

4. Forundersøgelsens formål

Her beskrives forundersøgelsens formål kort

5. Forundersøgelsens indhold mm.

Her beskrives hvad forundersøgelsen skal indeholde. Der kan ikke gives en fyldestgørende liste men følgende er områder der typisk vil skulle indeholdes i en forundersøgelse:

Beskrivelse af hvordan anlægsprojektet skal udføres, således at det overholder kriteriebekendtgørelsens formål samt kriterierne i bekendtgørelsen, dvs.:

En beskrivelse i hvilket vandløb og vandløbssystem indsatsen er beliggende, samt en beskrivelse af de fysiske parametre i vandløbet.

En redegørelse for den biologiske tilstand i vandløbet samt en beskrivelse af hvordan indsatsen vil medføre forbedrede forhold for fisk og anden fauna og flora, jævnfør kriterium 2 i § 5 i bekendtgørelsen.

En redegørelse for om vandløbet er omfattet af nationale handleplaner for truede fisk, eller vandløbet ligger i et Natura 2000 område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.

En redegørelse for de anlægstekniske muligheder samt beskrivelse af hvorledes anlægsprojektet vil overholde de fysiske krav i kriterium 5-8 og anbefalingerne i denne vejledning, samt understøtte kriteriebekendtgørelsens formål.

En redegørelse for om indsatserne påvirker Natura 2000 områder eller andre områder med anden sårbar natur/beskyttede arter herunder bilag IV arter.

Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur og kultur mm.) og evt. nødvendige myndighedstilladelser.

En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet.

En beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet

En beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.

Budget for gennemførelse af indsatsen som skal indgå i det samlede budget for projektet.

Hvis indsatsen drejer sig om spærring ved dambrug beskrives om der forventes at kunne indgås frivillig aftale med dambruget.

En konklusion på om og hvordan indsatsen kan gennemføres samt en tidsplan for gennemførelse af indsatsen.

6. Bilag

Her skal der vedlægges et kort over indsatsen som pdf eller jpg samt GIS filer. Hvis indsatsen er en del af et projekt med flere indsatser, må kortet gerne indeholde alle indsatserne i projektet, men de skal være tydeligt markeret med unikke referencenumre. GIS-filerne skal foreligge enkeltvis for indsatserne og i det format som er beskrevet i Naturstyrelsens vejledning i download af GIS-filer, som er vedlagt vejledningen som bilag.

Bilag 3

Ansøger erklærer med sin underskrift at udgifterne der ansøges om i projektet ikke omfatter udgifter til aktiviteter som kommunen i forvejen er forpligtet til at gennemføre, det kan bl.a. dreje sig om kommunens myndighedsarbejde (miljøgodkendelse mv.).

Bilag 4

I forbindelse med ansøgning skal kommunen oplyse om de forventede effekter af et evt. projekt til gennemførelse af vandløbsrestaurering. Der skal udfyldes et skema til hver indsatsvandløb og et samlet skema. Findes der ikke data på ansøgningstidspunktet, skal det indsendes med udbetalingsanmodningen.

Sådan udfyldes ansøgningskemaet - Gennemførelse

Læs hele vejledningen grundigt, inden ansøgningskemaet udfyldes.
Ansøgningskemaet findes på www.naturerhverv.dk.

Ansøgningskemaet består af et hovedskema, hvor generelle oplysninger om ansøger og projektet beskrives, samt af bilag 1-5.

Alle rubrikker i skemaet bedes udfyldt.

Herunder følger en vejledning i udfyldelse af skemaet

1. Projekttitle:

Udfyld projektets titel (projektnavnet). Projektnavnet må gerne indeholde et stednavn, og gerne være kort.

2. Oplysninger om den projektansvarlige kommune

Ansøgeren skal være den projektansvarlige kommune. Ved projektansvarlige kommune forstås den kommune, som er ansvarlig for projektets gennemførelse. Ansvaret omfatter også projektarealer beliggende uden for det geografiske område. CVR-nummer anvendes ved udbetaling af tilskud.

Der skal endvidere angives et P-nr. Et P-nr. er et undernummer under kommunens CVR-nr.

3. Kort projektresumé

Her beskrives projektets formål. Der beskrives hvilke indsatser, der er omfattet af projektet, samt projektets forventede effekt i relation til formålet med tilskudsordningen.

Det afkrydses om kommunen har udarbejdet et detailprojekt som en del af forundersøgelserne, samt om kommunen udarbejder et detailprojekt som en del af gennemførelsesprojektet. Bemærk at der som udgangspunkt ikke kan ydes tilskud til et detailprojekt, hvis der er givet tilskud til detailprojektet i forundersøgelsen.

4. Er der meddelt tilsagn til forundersøgelse til en eller flere indsatser i projekter

Hvis der er meddelt tilsagn til forundersøgelse til en eller flere indsatser i projektet skal tilsagnets journal nummer skrives her. Som minimum skal NaturErhvervstyrelsens journalnummer fremgå af feltet.

5. Tidsmæssig ramme for projektet

Oplys hvor lang tilsagnsperiode der ønskes. Tilsagnsperioden starter den dag NaturErhvervstyrelsen meddeler tilsagn og kan højst vare indtil den 1. august 2015.

6. Det samlede ansøgte beløb

Oplys det samlede ansøgte beløb for forundersøgelsen. Det er vigtigt, at beløbet svarer til beløbet i bilag 2 og summen af de ansøgte beløb i bilag 3.

7. Projektet

Det afkrydses, om en eller flere indsatser er beliggende i eller ved et Natura 2000 område. Hvis dette er tilfældet, beskrives det hvilke indsatser der ligger i eller ved hvilke Natura 2000 områder.

Det afkrydses, om projektet eller en eller flere indsatser er beliggende i vandløb for truede fiskearter eller i Natura 2000 områder hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsområdet. Hvis dette er tilfældet, beskrives det, hvilke indsatser der er beliggende i vandløb for truede fiskearter eller i vandløb hvor Natura 2000 områder hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsområdet.

Det afkrydses om projektet består af koordinerede indsatser. Hvis nej, forklares det hvorfor.

8. Anden støtte til projektet

Oplys om projektet har modtaget/modtager anden offentlig støtte, eller støtte i medfør af anden lovgivning, herunder støtte efter Fødevarerministeriets bekendtgørelse om tilskud til etablering og modernisering af akvakulturanlæg.

Bliver projektet helt eller delvist finansieret gennem anden offentlig støtte, oplyses det under hvilken ordning og projektets titel og journalnummer.

9. Udbudsregler

I dette felt oplyses, om projektet er omfattet af EU's udbudsdirektiv og/eller den danske tilbudslov. Læs mere om Udbudsreglerne i afsnit 11 og på konkurrence- og forbrugerstyrelsens hjemmeside.

10. Forventede effekter

I dette felt oplyses om bilag 4 udfyldes og medsendes ansøgningen, eller om oplysningerne afgives med udbetalingsanmodningen.

11. Ansøgers underskrift

Ansøger skal datere og underskrive ansøgningen. Ansøger erklærer med sin underskrift, at oplysningerne i ansøgningsskemaet er i overensstemmelse med de faktiske forhold, at ansøger er bekendt med reglerne for tilskud, og at reglerne overholdes.

Der er desuden en tjekliste som kan bruges til at sikre, at ansøgningen er udfyldt.

Bilag 1.

Samtlige punkter i bilaget skal udfyldes, også selvom der foreligger en forundersøgelse. I de tilfælde kan punkterne beskrives kortere, hvis der er tydelige henvisninger til forundersøgelse med side- og afsnitshenvisning. Hvis nogle af punkterne ikke er relevante i forhold til det projekt, forklares det hvorfor.

1. Beskrivelse af projektets indhold:

Følgende bør som minimum beskrives

- Hvad er projektets formål?
  - Hvor mange indsatser gennemføres, hvor mange km vandløb åbnes der for, hvor mange km vandløb restaureres med gydegrus og sten o. lign.
- Hvor er projektet og indsatserne lokaliseret?
  - I hvilke(n) kommune(r) og vandløb? Inkl. oversigtskort
- Hvordan gennemføres projektet?
  - Dette punkt beskrives i bilag 3.

2. Myndighedstilladelser

Beskriv hvilke myndighedstilladelser der er brug for, for at projektet kan gennemføres.

3. Projektets effekter for berørte akvakulturanlæg

Dette punkt indeholder information, der benyttes ved prioriteringen af ansøgningerne. Det skal beskrives om der er akvakulturanlæg der berøres af projektet. Hvis det er tilfældet beskrives:

- En redegørelse for eventuelle positive eller negative effekter, som projektet har for eventuelle akvakulturanlæg i projektområdet. Det beskrives:
- om det er lykkedes at indgå frivillige aftaler med dambrugerne om og hvordan løsningerne tager hensyn til sikring af kontinuitet i vandløbet

4. Redegørelse for projektets forventede resultater

- En beskrivelse af hvordan der opnås forbedrede gydeforhold/reproduktionsmuligheder for fisk
- En beskrivelse af hvordan der opnås forbedret passage for vandrende arter
- En beskrivelse af hvordan der opnås flere og bedre levesteder for akvatiske fauna og flora
- En beskrivelse af projektets forventede betydning for bestanden i den aktuelle vandløbsstrækning

Emnerne nævnt ovenfor skal kvantificeres og godtgøres. Fx hvis projektet forventes at betyde en forbedret passage for vandrende arter, skal det godtgøres, hvorfor dette resultat kan nås.

Bilag 2. Budget

I forbindelse med ansøgningen skal kommunen lægge et budget for projektets udgifter. Kommunen skal angive de enkelte budgetudgifter under de relevante poster. Udgifter til konsulenter skal udspecificeres på timer og timesats, det samme er gældende for kommunens ansatte, der skal arbejde med projektet. Rejseomkostninger for tilsagnshavers eget personale skal angives under punkt 3 – bemærk at der støttes med statens lave takst.

Husk at regne efter.

Bilag 3. Beskrivelse af enkeltindsatser

1. Referencenummer

Her skrives indsatsens referencenummer: Der skal udfyldes et bilag 3. for hvert referencenummer.

Indsatsens referencenummer findes i MiljøGIS:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-nst> som beskrevet i vejledningen side 16 og 17. Et referencenummer vil typisk se således ud for hhv. Spærringer: RIN-00391 og Rørlagte strækninger: AAR-00362, hvor de tre første bogstaver siger noget om geografien efterfulgt af et tal på 3-6 cifre. Udlægning af gydegrus og sten er lidt anderledes idet der både skal oplyses et referencenummer samt et eller flere delstrækningsnumre. Referencenummeret består kun af cifre fx 205 og delstrækningsnumrene har følgende format fx: AAR61365; AAR61355 – der kan være fra 1 til mere end 30 delstrækninger. Det skrives således 205 - AAR61365; AAR61355.

2. Indsatstype

Der kan kun forekomme én indsatstype pr. indsats. Der findes dog en undtagelse, hvis fx en længere strækning med udlægning af gydegrus og sten, ændres fra en typologi til en anden. Det kan være når en længere vandløbsstrækning fx ændrer sig fra et lille vandløb til et mellem vandløb. Men bemærk, at det stadig drejer sig om én indsats.

Linjen for den pågældende indsatstype udfyldes med antal km. For udlægning af gydegrus og sten er det længden på selve strækningen der indtastes. For åbning af rørlagte strækninger og fjernelse af spærringer er det længden af den opstrøms strækning der indtastes. I den sidste kolonne udregnes indsatsens referenceværdi som Antal km x den vejledende referenceværdi kr./km.

Under tabellen skal rørlægningens længde noteres. Det er dog stadig på baggrund af den opstrøms strækning, at referenceværdien udregnes.

Under tabellen noteres det beløb som kommunen søger om til denne indsats. Hvis det ansøgte beløb er større end indsatsens referenceværdi skal der gives en begrundelse herfor.

3. Indsatsens formål

Her beskrives formålet med at gennemføre indsatsen

4. Indsatsens indhold

- En ansøgning om gennemførelse af vandløbsrestaurering vil oftest være ledsaget af en forundersøgelse af projektet. I nedenstående skal alle punkter beskrives. Hvis forundersøgelsen er i fuld overensstemmelse med det projekt der skal gennemføres, kan beskrivelsen af de enkelte punkter gøres kort, med henvisning til specifikke sider og afsnit i forundersøgelsen. Følgende skal beskrives:
- En beskrivelse af hvilket vandløb/vandløbssystem indsatsen er beliggende i, vandløbets tilstand samt en beskrivelse af den pågældende indsats (problemet), med billeddokumentation.
- Beskrivelse af anlægsarbejder, detailprojekt og evt. hydrauliske undersøgelser samt hvordan projektet overholder de fysiske krav i kriterium 5-7 og anbefalingerne i denne vejledning.
- En redegørelse for den biologiske tilstand i vandløbet samt en beskrivelse af hvordan indsatsen vil medføre forbedrede forhold for fisk og anden fauna jævnfør kriterium 2 i § 5 i bekendtgørelsen.
- En redegørelse for om indsatserne påvirker Natura 2000 områder eller andre områder med anden sårbar natur eller beskyttede arter, herunder bilag IV arter.
- Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer mm.)
- En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet
- En beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet
- En beskrivelse af afværgeforanstaltninger
- Budget for gennemførelsen af indsatsen
- En konklusion på om og hvordan indsatsen kan gennemføres samt en tidsplan

5. Bilag

Obligatoriske bilag:

- Kort i pdf- eller billedformat samt som Gis-filer.
- Billeder af indsatserne som billedfiler – billederne navngives med referencenummer + evt. anden efterfølgende tekst.

Samt liste over andre bilag som kommunen har vedlagt.

Bilag 4

Ansøger erklærer med sin underskrift at udgifterne der ansøges om i projektet ikke omfatter udgifter til aktiviteter som kommunen i forvejen er forpligtet til at gennemføre, det kan bl.a. dreje sig om kommunens myndighedsarbejde (miljøgodkendelse mv.).

Bilag 5

I forbindelse med ansøgning skal kommunen oplyse om de forventede effekter af et projekt til gennemførelse af vandløbsrestaurering. Der skal udfyldes et skema til hver indsatsvandløb og et samlet skema. Findes der ikke data på ansøgningstidspunktet, skal det indsendes med udbetalingsanmodningen.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

ISBN: 978-87-7120-511-4

Tlf.: 3395 8000
Fax.: 3395 8080

E-mail: mail@naturerhverv.dk
<http://www.naturerhverv.dk>